

Тематска
анализа/дијагностика:
Здравствен систем

Извршно резиме

Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Македонија) е една од земјите во Европа која најмалку троши од средствата за јавно финансирање на здравствената заштита и граѓаните се оптоварени со висок степен на приватни трошоци и покрај плаќањето на придонесите за здравствено осигурување.

Во основните начела на кои почива развојот на здравствениот систем, коишто се вградени во Уставот на Република Северна Македонија, спаѓаат правото на здравје и заложбата за универзален, солидарен и рамноправен пристап во организирањето и финансирањето на здравствениот систем, како и стремежот кон највисоко остварливо ниво на здравје без разлика на етничката припадност, полот, возраста, општествениот статус, или способноста за плаќање. Во основните вредности спаѓаат: здравјето е темелно човеково право, здравјето е најголемо богатство, меѓусекторскиот приод кон здравјето и одржливиот развој.

Потребно е надминување на основните слабости во системот:

- Прекумерна алокација на ресурсите за скапите здравствени услуги во поголемите градски средини во споредба со основната нега и превентивните услуги.
- Неефикасни и нискоквалитетни услуги поради вишок на капацитети, лоша организација, слаба регулатива, слаби механизми за спроведување на законот, недостиг на раководни вештини, немање стимулации,
- Високите приватни трошоци за здравството, како неформалните плаќања кон лекарите, така и плаќањата за услугите, лековите и медицинските средства кои не се покриени со задолжителното здравствено осигурување.
- Значителни слабости во финансиското управување и внатрешната контрола.

Системот на здравствена заштита во Македонија, како и секаде во Европа, еволуира низ годините. Здравствените системи на иднината мора да бидат приспособливи и флексибилни. Научниот развој и клиничкиот развој напредуваат со сè позабрзан чекор. Развојот на населението и демографскиот развој продолжуваат да еволуираат. Стратегиите за здравство мора да овозможат континуирано приспособување и исправање во социјалното и здравственото окружување кое брзо се менува, а не да останат само декларација на хартија. Динамиката на промените во здравството се движи нанапред, со сè поголема брзина.

Потребно е да се идентификуваат клучните стратегиски прашања и приоритети и да се утврди една низа на конкретен развој и акции чијашто цел ќе биде надминување на важните системски слабости и трасирање на патот за клучниот современ развој во однос на услугите и придружните системи и, конечно, напредување во насока на подобрување на здравствената состојба на населението и на успешноста на здравствениот систем, како квантитативната така и квалитативната.

Потребно е да се користи рамка заснована на услуги и клучните играчи - јавно-здравствените установи, примарната здравствена заштита, болниците и другите инволвирани страни: Набљудување на населението - промоција на здравјето - примарна превенција - рана детекција на болести - подобро дијагностицирање - соодветно упатување/искористеност - соодветно лекување - итна медицинска помош - рехабилитација и последователна нега - секундарна превенција - одржување на здравјето.

Се разбира дека нужно е да постои поширок општествен консензус за прифаќање на определбите за растечките потреби за финансирање на вкупното, а посебно на јавното здравство во земјата, како и разбирање дека вкупниот фискален систем треба да ги приоретизира растечките потреби за здравствена заштита на населението на среден, долг или многу долг рок.

Заради идните демографски промени и другите фактори што ќе влијаат на здравството и неговото финансирање (развојот на технологиите, едукацијата на потребниот медицински кадар и населението) ќе постои континуиран притисок за финансиска одржливост на здравствениот систем. При тоа, постојано треба да се води сметка да не бидат нарушени основните принципи на здравствената заштита, особено солидарноста и еднаквоста на осигурениците.

Имајќи ги во предвид специфичните економски, социјални, политички, културолошки и други услови во нашата земја, прашањата поврзани со системот, структурата и изворите на финансирање на јавното здравство во иднина ќе стануваат се покомплексни и посензитивни.